

A „Mezőgazdasági területek erdősítése” jogcím végrehajtásának eredményei és várható változásai a következő uniós költségvetési időszakban

A „Merre tovább magánerdő?” című szentgáli konferencia előadásainak zárásaként közreadjuk Ali Tamás Gábor tanácsos (Állami Erdészeti Szolgálat Pályázatkezelési és Támogatási Koordinációs Osztály) uniós társfinanszírozott erdőtelepítésekkel kapcsolatos anyagát.

A cikk következő főbb témákat érinti:

- A jogcím rövid ismertetése
- A 2004. támogatási időszak eredményeinek ismertetése
- A végrehajtás tapasztalatai
- Várható változások a 2007-2013. időszakra

A jogcím rövid ismertetése

Bár sokak számára már ismerős a „Mezőgazdasági területek erdősítése” jogcím, fontosnak tartom röviden ismertetni a jogcím főbb jellemzőit.

A jogcím a 1257/1999. EK rendelet 31. cikkén alapul, amely a jogcím kereteit adja. Ennek végrehajtásáról szól a 817/2004. számú Bizottsági rendelet, mely részletesebben szabályoz.

Ezekre, az uniós rendeletekre alapult a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv 4.4 fejezete, mely a mezőgazdasági területek erdősítése jogcím hazai végrehajtásának részletes leírását tartalmazza.

A Nemzeti Vidékfejlesztési Tervben foglaltak jogszabályokba átültetése megtörtént, a vonatkozó rendeletek felsorolása a következő:

– 81/2003. (VI. 7.) Korm. rendelet (MVH)

– 2003. évi LXXIII. Tv. (MVH, általános szabályok)

– 141/2003. (IX. 9.) Korm. Rendelet (Ügyfélregiszter)

– 115/2003. (XI. 13.) FVM rendelet (MePAR)

– 6/2004. (I. 22.) Korm. rendelet (Agrártámogatások)

131/2004 (IX.11.) FVM rendelet (NVT általános)

– 132/2004 (IX.11.) FVM rendelet (NVT Erdőtelepítés) 40/2005 FVM rendelettel módosítva!

Ezek közül az intézkedés szempontjából legfontosabb a 132/2004 számú FVM rendelet, mely a végrehajtás részletes szabályait tartalmazza.

A rendelkezésre álló keret:

2004: 5 milliárd Ft (9000 ha) (20 milliárd Ft)

2005: 6 milliárd Ft (15 000 ha) (24 milliárd Ft)

2006: 8,8 milliárd Ft (15 000 ha) (35 milliárd Ft)

A korábbi erdőtelepítési támogatásokhoz képest változást jelent, hogy a jogcím végrehajtásáért felelős intézmény ebben az esetben nem az Állami Erdészeti Szolgálat (továbbiakban ÁESZ), hanem a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (továbbiakban MVH). Az ÁESZ a jogcím szakmai-ellenőrzési feladatait látja el, a két intézmény között kötött delegálási szerződés alapján, az MVH a döntésekhez hozza, és a kifizetéseket végzi.

A támogatás 3+1 elemből áll, a három fő elem az első kivétel támogatása, az öt éven keresztül adható ápolási támogatás, új elemként lépett be a mezőgazdasági termelésből való kivonás miatt adható jövedelempótló támogatás, és az első kivételhez tartozó plusz egy elem, az úgynevezett kiegészítő támogatás, melyet a későbbiekben ismertetek.

A támogatási összeget befolyásoló tényezők:

Első kivétel (1053-2780 €):

– Terület lejtése

– Védetség

Ápolási támogatás (123-463 €):

– Terület lejtése

Jövedelempótló támogatás (14-282 €):

– Adottság (KAT, Átlagos)

– Gazdálkodó vagy sem

– Terület művelési ága

A felsorolt tényezők alapján a rendelet mellékletében szereplő táblázatból lehet kiválasztani az adott területre adható támogatási összeget.

Kiegészítő intézkedések azok az első kivittel együtt megvalósítandó egyéb beruházások, melyek az erdőtelepítés fennmaradását biztosítják. Ilyen kiegészítő intézkedés a vadkár elleni kerítések létesítése és mechanikai védekezés, padkák, bakhátak létesítése, tűzpázták készítése, és erdőszegélyek kialakítása. A támogatási kérelemben szereplő kiegészítő intézkedést az erdőtelepítési tervdokumentációban meg kell tervezni, és azt a tervet elbíráló ÁESZ Igazgatóságnak jóvá kell hagynia.

A támogatás egyes elemeinek jogosultsági feltételei:

Az első kivétel támogatásának igénybevételére jogosult a terület jogszerű használója.

Az öt évig adható ápolási támogatás, és a jövedelempótló támogatás jogosultsági feltételei megegyeznek, a terület jogszerű használója akkor veheti igénybe, ha egyúttal a terület tulajdonosa, vagy a használat legalább 20 évre szóló haszonbérleti szerződésen alapul, vagy haszonélvezeti joggal bír.

Emelt szintű gazdálkodói jövedelempótló támogatásra jogosult az a gazdálkodó, aki a támogatási kérelem beadásának

időpontjában jövedelmének legalább 25%-át mezőgazdasági tevékenységből szerzi, és munkaidejének legalább 50%-át mezőgazdasági tevékenységre fordítja.

A kérelmezés folyamatának főbb lépései:

- Tervdokumentáció jóváhagyása (hatósági feladat)
- Támogatási kérelem beadása
- Kérelem ellenőrzése (előzetes helyszíni szemle)
- Pontozás
- Támogatási rangsor elkészítése
- Támogatási határozatok kiadása.

Erdőtelepítési tervdokumentáció készítése a nemzeti hatáskörben nyújtott erdőtelepítési támogatás igénybevételénél is előírás volt, a mezőgazdasági területek erdősítése intézkedés kapcsán csak egy változás történt: amennyiben a gazdálkodó kér kiegészítő támogatást, a kiegészítő intézkedést is meg kell terveznie, és az ÁESZ illetékes Igazgatóságának ezt a tervdokumentáció jóváhagyó határozatában fel kell tüntetnie. A támogatási kérelem beadásakor a gazdálkodónak rendelkeznie kell a telepítési tervdokumentáció jóváhagyó határozatával.

A tervezett erdőtelepítés területének a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MEPAR) alapján támogatható területre kell esnie. Ezt a területre vonatkozó egyedi blokkterképen lehet ellenőrizni.

A támogatási kérelmet az MVH, és az ÁESZ honlapján letölthető kérelemcsomag kitöltésével lehet benyújtani az illetékes ÁESZ Igazgatóságához, postai úton vagy személyesen. A kitöltést a telepítési tervdokumentáció, és a blokkterkép alapján kell elvégezni. A kitöltéshez segítséget nyújt a kérelemcsomaghoz mellékelte kitöltési útmutató.

A kérelem ellenőrzése az ÁESZ Igazgatóságokon történik, az ellenőrzés során a kérelemben található adatokat összevetik a tervdokumentáció adataival, illetve a mellékletként beadott blokkterképpel, ha szükséges, előzetes helyszíni szemle keretében győződnek meg arról, hogy a terület alkalmas-e az erdőtelepítésre, és a telepítés végrehajtását még nem kezdték meg (a megkezdett beruházás ugyanis az uniós jogszabályok szerint nem támogatható!).

Amennyiben a beadott támogatási kérelmek országos összesítése alapján az igény a rendelkezésre álló keretnél nagyobb, a kérelemben szereplő erdőrészeket a támogatási kérelemben megtalálható űrlap szerint pontozásra kerülnek.

A pontozás után az erdőrészeket pontszám szerint csökkenő sorrendbe ren-

dezik, és a rendelkezésre álló keret alapján az MVH meghozza a támogatási döntést.

A támogatási döntésről határozat készül, melyet az illetékes ÁESZ Igazgatóság postáz a kérelmezőnek.

A telepítés végrehajtását a támogatási határozat kézhezvétele után kezdheti meg a kérelmező.

A telepítés megvalósítása után nyújtható be a kifizetési kérelem az illetékes ÁESZ Igazgatóságához. A kérelemcsomag letölthető az ÁESZ és az MVH honlapjáról. Kifizetési kérelmeket a támogatási rendeletben meghatározott időszakban lehet benyújtani.

A megvalósított erdőtelepítéseket jogszabályoknak megfelelően az Állami Erdészeti Szolgálat erdőfelügyelői hatósági ellenőrzés (műszaki átvétel) keretében ellenőrzik, és ennek eredményéről jegyzőkönyv készül. A műszaki átvétel megfelelő eredménye a kifizetés egyik feltétele. A hatósági szemlén kívül az uniós jogszabályoknak megfelelően az MVH a kifizetési kérelmek legalább 5%-át ellenőrzésre kijelöli, különböző kiválasztási szempontok alapján (véletlenszerű, kockázatelemzésen alapuló, illetve a műszaki átvétel eredménye alapján).

A kiválasztott kérelmek ellenőrzését az ÁESZ kijelölt ellenőrei hajtják végre. Az ellenőrzés során az ellenőrök területmértést végeznek, ellenőrzik a tervdokumentációban, illetve a támogatási határozatban foglaltaknak való megfelelést. Az ellenőrzésen az ellenőrök pusztán a tények megállapítását végzik. Az ellenőrzési jegyzőkönyvet az ÁESZ illetékes igazgatója ellenjegyzi. Az MVH Központban születik meg a végleges döntés, ennek során vizsgálják a kifizetési kérelemben szereplő adatokat, a hatósági helyszíni szemle jegyzőkönyvét, az ellenőrzési jegyzőkönyvet, és ha az eddig felsorolt dokumentumok alapján is kétséges a támogatási döntés meghozatala, az adott kérelemmel (erdőrészlettel) kapcsolatban szakhatósági állásfoglalást kérnek az illetékes ÁESZ Igazgatóságtól.

A 2004. támogatási év eredményeinek ismertetése

A 2004. támogatási évbe számítjuk a 2004. őszi, és a 2005. januári időszakban beadott támogatási kérelmeket, mivel azok a 2004. évre megadott keretet (9000 ha) terhelik.

A két időszakban beadott kérelmekre vonatkozó adatok:

- Összesen **936** db benyújtott támogatási kérelem
- Ebből jóváhagyott kérelem: **848** db (90,6 %)

– Visszavont: **42** db (4,49%)

– Elutasított: **46** db (4,91%)

– Érintett: **718** gazdálkodó

Látható, hogy az esetek döntő többségében kedvező támogatási döntés született. Ez véleményem szerint a felkészült, hazai erdőtelepítési támogatók nagy tapasztalatot szerzett integrációs, szakirányítói rétegnek köszönhető. Az elutasított kérelmek nagyrészt valamilyen alapvető hiba (pl. nem volt jóváhagyott tervdokumentáció, a terület a MEGPAR alapján nem volt támogatható stb.) miatt akadtak fenn az ellenőrzésen.

A jóváhagyott 848 kérelmet a következők jellemzik:

- 7975,87 ha jóváhagyott terület
- 2005-ben kifizetendő: 14,3 millió €
- Teljes lekötött összeg: 40,2 millió €
- Jövedelempótló támogatást kap 798 kérelem
- 0-100 €: 63 db,
- 100-500 €: 276 db
- 500-1000 €: 143 db,
- 1000- €: 316 db
- Legkisebb: 23,7 €
- Legnagyobb: 37 743 €

Látható, hogy többnyire olyan kérelmezők igényeltek támogatást, akik jogosultak a jövedelempótló támogatásra is.

A jóváhagyott kérelmek fajfajösszetételét vizsgálva kimutatható, hogy a fajfajösszetételben változás következett be a korábbi évek telepítéseivel képest. Ezt az 1. táblázat szemlélteti.

Köszönhető ez a támogatási rendszer ösztönző hatásának, ami egyrészt a jövedelempótló támogatás időtartamának támogatási csoport szerinti differenciáltságának, másrészt a támogatási összegek különbségének köszönhető.

A támogatási kérelmek területi megoszlása nem tér el jelentősen a korábbi években tapasztaltaktól, amit a 2. táblázat is szemléltet.

Látható, hogy Bács-Kiskun, Szabolcs-Szatmár-Bereg, és Somogy megye területén létesül a legtöbb erdőtelepítés, a legkevesebb Fejér megyében.

A végrehajtás tapasztalatai

Általános tapasztalat, hogy a kérelmezők alapvetően felkészültek.

A nemzeti hatáskörben nyújtott támogatás rendszerétől eltérő szemlélet okozott némi értelmetlenséget néhány esetben, de általánosságban nem volt különösebb gond. A nemzeti rendszerben a támogatás az erdőtelepítés adott állapotához kötődik, és az erdőfelügyelő százalékos minősítése alapján kerül kifizetésre, ed-

1. táblázat

Támogatási csoportok szerinti összetétel (%)	Tölgy és bükk	Egyéb kemény lomb	Egyéb lágy lomb	Akác	Nemes nyár, fűz	Fenyő
Hazai telepítés átlaga (2002-2004)	20,13	5,70	10,58	33,96	28,23	1,41
Mezőgazdasági területek erdősítése	34,52	4,19	7,95	39,11	12,90	1,33

2. táblázat

	Össz. (ha)	Terület (%)
Bács-Kiskun	1637,67	20,53
Baranya	364,7	4,57
Békés	70,31	0,88
Borsod-Abaúj-Zemplén	539,03	6,76
Csongrád	441,26	5,53
Fejér	5,15	0,06
Győr-Moson-Sopron	139,38	1,75
Hajdú-Bihar	523,75	6,57
Heves	113,68	1,43
Jász-Nagykun-Szolnok	294,47	3,69
Komárom-Esztergom	64,86	0,81
Nógrád	92,11	1,15
Pest	574,13	7,20
Somogy	1052,74	13,20
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1478,9	18,54
Tolna	197,3	2,47
Vas	32,85	0,41
Veszprém	296,71	3,72
Zala	56,87	0,71

dig itt előre meghatározott összegek vannak, és azok adott minimumfeltételek teljesítése alapján fizethetők ki.

Tapasztalatunk, hogy az ügyfelek a határidőket hajlamosak elég „lazán” kezelni, néhány esetben ez komoly gondot okozott. Jellemző hiba, hogy nem olvassák el időben a kiadott dokumentumokat, és a jogorvoslatra nyitva álló időszak után keresik meg az MVH-t, illetve az ÁESZ-t panaszukkal, amelyet, ha megfelelő időben jelentkeznek, mindenféle következmény nélkül orvosolni lehetett volna.

A másik tipikus hiba, hogy az ügyfél (az általa készített, és benyújtott!) telepítési tervdokumentációtól a megvalósítás során eltér. Természetesen szakmai (és egyéb) okok miatt a telepítési tervdokumentációtól szabályozott keretek között el lehet térni, de mindenképpen egyeztetni kell az illetékes ÁESZ Igazgatósággal. Tegye meg ezt az ügyfél a saját érdekében, mielőtt az ellenőrök a helyszíni ellenőrzésen szembesülnek az eltéréssel.

Amennyiben **dokumentálatlan** eltérést tapasztalnak helyszíni ellenőrzésen, annak súlyos következményei lehetnek. Ugyanis az Unió támogatási filozófiája szerint, ha az ügyfél támogatást nyer egy adott „beruházásra”, akkor azt a támoga-

tási okirat szerint kell megvalósítani, különben jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak minősül, még akkor is, ha egyébként szakmailag helyesen járt el.

A gazdálkodók értetlenül állnak szemben azzal, hogy az adott erdőtelepítés egymás után több ellenőrzésen is átesik. Ennek oka, hogy a közösségi szabályozásnak megfelelően az Állami Erdészeti Szolgálat szétválasztotta a hatósági és a támogatási folyamatait, így az erdőterület műszaki átvétele hatósági ellenőrzésnek minősül, amennyiben a területet kiválasztják az úgynevezett 5%-os ellenőrzés pedig a támogatással kapcsolatos ellenőrzés.

A végrehajtott 5%-os ellenőrzéseken típushibát nem tapasztaltak.

Jelentősebb problémát csak néhány kérelemmel kapcsolatban tártak fel, néhányan megpróbálták állami támogatás igénybevétele nélkül létesíteni, több éves telepítésekre támogatást igénybe venni.

Kisebbségi szabálytalanságok előfordultak, többnyire a kiegészítő intézkedések kapcsán. Jellemző hiba, hogy a vadkárelhárító kerítést nem a megfelelő méretben készítik el (minimum 2,2 m). A 2,15 m magasság nem elfogadható!

Várható változások a 2007–2013. időszakra

A 1257/1999 EK rendelet felváltására készülő új vidékfejlesztési rendelet tervezete alapján a következőket lehet elmondani az intézkedés jövőjéről:

- A jogcím a rendelet szerint jelentős mértékben nem változik
- Az elemei változatlanok
- A támogatás mértéke változik
- A jövedelempótló támogatás maximális időszaka csökken

A tervezetből egyértelműen kiderül, hogy jelentős változtatás nem várható az intézkedés felépítésében. Az igénybe vehető támogatási összegekben viszont igen, várhatóan valamilyen mértékű önrész szükséges majd az igénybeviteléhez.

A rendelet tervezete szerint a jövedelempótló támogatás maximális időtartama a jelenlegi 20 évről 15-re csökken.

Az intézkedés végrehajtásának részletes szabályait a jelenlegi Nemzeti Vidékfejlesztési Tervet felváltó Nemzeti Fejlesztési Terv II. rögzíti majd.

MEGOSZ Hírek

A MEGOSZ a farkaslaki erdőtulajdonosoktól elkérte egy az árvíz által különösen sújtott helyi kollégánk címét és részére 60 ezer forintot juttatott el a Máltai Szeretet Szolgálaton keresztül a károk enyhítésére.

* * *

Szövetségünk 2006. január 31-én tartotta meg soros elnökségi ülését. Ennek keretében szakmai és pénzügyi szempontból megvitaták az elmúlt évet, amelyet igen eredményesnek és gazdaságilag kiegyensúlyozottnak értékelték. A Nyugatmagyarországi Egyetem vezetésével meginduló GAK2005-ERDŐTELE programban a MEGOSZ résztvevőként szerepel. A 3 éves program Szövetségünk részéről történő koordinálása, folyamatos nyomon követése, az elvégzendő feladatok teljesítése és a korrekt elszámolás szükségessé teszi, hogy erre a célra külön munkatársat alkalmazjunk. A MEGOSZ ezért 2006. február 1-től alkalmazza Pallagi Ferenc erdőmérnököt. Az erdőterületi csoportok kialakításának előkészítési feladataival az elnökség Dr. Ódor József alelnököt bízta meg. Ugyancsak kijelölték a január 31-i közös FAGOSZ/MEGOSZ/OEE elnökségi ülés határozata alapján alakítandó, az erdőtörvény módosítását előkészítő bizottságba a MEGOSZ delegáltakat Dr. Ódor József alelnök és Dr. Sárvári János főtárgyaló személyében. Kérjük a tisztelt Tagtársakat, hogy akinek az erdőtörvény tervezett módosításával kapcsolatban észrevétele, javaslata van, közvetlenül forduljon azazal a bizottsági tagokhoz.